

TONINA MATAMALAS – “TEIXIT CONJUNTIU”

Entrevista a Tonina Matamalas

Tonina Matamalas (Andratx, 1987) resideix i treballa a Berlín. Els seus projectes artístics no es poden destriar de la seva posició com a activista transfeminista. *Teixit conjuntiu* n'és un exemple.

Abans d'entrar de ple en el projecte, voldria que ens parlassis de la teva posició dins el món de l'art i de l'activisme. Explica'ns una mica com s'articulen els teus projectes, alguns d'ells premiats.

Jo dic que faig feina amb dibuix documental, i què vol dir això? Per una banda, utilitzo el dibuix com una eina, un llenguatge que em permet visualitzar processos, articular informació, però també de creació d'allò que no hi és, d'allò que no s'ha visualitzat. Per altra banda, el documental m'interessa com a procés de recerca i d'investigació, i també d'intercanvi amb gent. M'interessa tota la part que té d'oralitat: entrevistes, contar-nos històries... de tal manera que moltes vegades els processos vinculen una cosa amb l'altra.

Per exemple, en el *Projecte úter* que començà el 2014 amb en Carles G.O'D, i després amb n'Arena Petit i més gent, parlàrem amb col·lectius, activistes, infermeres, ginecòlogues... El que fèiem era, a partir del dibuix, de mapes mentals i de dibuix més detallat, entreteixir i filar les històries que ens contaven; per exemple, com ens afectà que el 2014 es plantejàs una proposta de reforma de llei que pràcticament prohibia l'avortament. Aquest projecte va sorgir com a resposta a una urgència molt concreta.

O amb *Organizar lo (im)posible*, un curtmetratge d'animació documental fet amb na Carme Gomila i l'Assemblea Kellys Barcelona, on empràrem eines de dibuix i visualització en el procés perquè cadascuna pogués participar des dels seus sabers en l'elaboració del curt.

En aquest cas, l'animació i el dibuix entrellaçaven, mitjançant metàfores, tot el que era la seva lluita interseccional per fer-ho més aprehensible.

Altres vegades treball també amb la relatoria gràfica, dibuix en viu de xerrades, trobades, tallers o *performances*... En el cas del teixit conjuntiu és una de les eines que m'interessa emprar per documentar, relacionar i deixar constància de les diferents intervencions que es puguin donar.

Caminar pel contenidor d'oli del Casal Solleric, humit, fosc i amb certa forma d'úter, em va fer pensar en *Projecte Úter*. Tot d'una que te'n vaig parlar acceptares la invitació a exposar i experimentar en i amb aquest espai, i el resultat és *Teixit conjuntiu*. Aquest projecte té el punt de partida en el *Projecte Úter* o ha virat cap a altres camins?

La proposta d'intervenir aquest espai de primeres em va parèixer interessantíssima, i clar que també té a veure amb que fa sis anys que estic amb *Projecte úter*! És un projecte vital que durarà; es va desenvolupant i creixent amb aquesta intenció d'oralitat.

El dibuix no varia, però s'anaven obrint noves temàtiques a les converses, com a tentacles, que es quedaven allà sense desenvolupar, i em va parèixer una oportunitat abordar-ho dins l'Espai Dipòsit amb format de *fanzine* expandit; indagar, aprofundir en aquesta recerca de temes oberts no registrats. Cridar i convocar diferents persones i col·lectius que tenen a veure amb la xarxa efectiva propera, fer encreuaments i interaccionar amb el teixit social d'aquí, local. Després, veure com s'interralacionen en aquest *fanzine-collage* que és *Teixit conjuntiu*, el qual permet la improvisació.

És un privilegi tenir accés a aquest espai i em pareix interessant intervenir-hi des de la idea de genealogia que reconeix i recull trajectòries, projectes i curolles que estan passant i han passat a diferents punts d'aquí, i també fora de l'espai.

Quines possibilitats expressives t'ha possibilitat aquest format de *fanzine* expandit?

Sona estrany. Un *fanzine* és una publicació autoeditada amb els mitjans i recursos que tens a l'abast. No has de menester una editorial o legitimació externa. Té a veure amb l'espontaneïtat, en donar respostes a interessos del present, on també hi ha espai per al joc; és una manera anàrquica d'organitzar informació. També planteja que la producció i la distribució està en mans de les mateixes persones que el generen.

En aquest cas no s'entén com un paper i una grapa, sinó com un desplegament a l'espai que pot agafar forma d'audiovisual o forma sonora, i a mesura que van apareixent intervencions va creixent, mutant i agafant diferents formes. Entre gener i maig anirà canviant; si passes per l'espai dipòsit al cap d'un mes trobaràs coses noves. A més a més, les persones que transiten per l'espai podran participar i intervenir en alguna part del *fanzine*.

En ser una exposició que no està tancada, dona marge a documentar i a desenvolupar aquest procés d'investigació i recerca sobre els llenguatges normatius que s'apliquen als cossos i a la manera d'estar al món i plantejar altres narratives.

Silvia Federicci ens diu que el ventre de les dones és la darrera frontera del capital, dones com a incubadores, com a fàbriques d'éssers humans. Aquesta idea impregna l'exposició?

En el projecte qüestion la narrativa dominant que assumeix com a norma la correlació úter-dona-reproducció o, més ben dit, la narrativa d'un úter únic, sa, dins un cos de "dona" en termes binaris absoluts, i que, per tant, la finalitat màxima és la reproducció. Aquesta narrativa té un pes brutal –vulguem o no, i li hem de llevar.

L'úter no només és un espai de reproducció d'ésser humans, també és un espai hipercontrolat, gairebé expropiat, ja sigui des de la política, de l'economia, de les lleis –es brutal, no hi ha cap òrgan que estigui tan regulat com aquest!–, per la medicina, la farmacèutica... Múltiples disciplines s'han

disputat el control d'aquest espai, el qual és controlat –en tant que reproductor d'ésser humans– per mantenir la reproducció del sistema racista, capitalista i heteropatriarcal. I aquest control afecta les persones de manera desigual en funció de la classe, la raça, la nacionalitat, la identitat de gènere, el capacitisme... O, com diu Preciado, l'úter vendria a ser el "laboratori de l'Estat-Nació" que configura una ciutadania desigual. Per tant, em sembla important trencar amb aquest úter únic –no totes les persones llegides com a dones en tenen, no a totes les persones els afecta aquest control de la mateixa manera. Aquest plantejament repesca el pensament de Silvia Federicci.

Per altra banda, també hi ha el tema de quins úters poden reproduir i de quins no. Les identitats i les corporalitats que posen en joc el sistema són les que queden fora dels úters com a darrera frontera del capital.

Per què aquest títol?

El teixit conjuntiu és el que embolcalla els òrgans i m'agradava prendre aquesta paraula. Volia fugir de l'uterocentrisme, trobar diferents capes de significat i diverses capes que sortissin de la normativitat. Teixit com les capes d'una ceba i també com a metàfora de la manera de fer feina. El teixit conjuntiu embolcalla i uneix els òrgans com, durant aquests mesos, diversos col·lectius i persones seran a l'exposició, com òrgans en si. Aquests sabers que es recullen amb el teixit conjuntiu ja estan funcionant fora de l'àmbit expositiu.

Aquests col·lectius i persones que embolcalles, quines dinàmiques aporten a l'exposició?

Com he esbossat al principi, moltes d'aquestes persones que hi participen tenen a veure amb la xarxa d'afecte, amb compartir espais comuns, però n'hi ha que estan per descobrir. Totes venen d'un compromís amb l'activisme i amb el teixit local i les pos en relació en aquest espai-temps.

Moltes d'elles no es posarien l'etiqueta d'activistes o d'artistes. Dins l'espai poden intervenir o plantejar accions persones que no es consideren artistes, i altres que no es consideren activistes. Qui és artista o no? Qui té la legitimitat per donar entrada a la participació en un espai institució d'arts visuals?

El projecte també té una part curativa, de conjur, fins i tot de ciència-ficció. És un final feliç o, per contra, una gran ironia?

La ciència-ficció i el conjur són una necessitat. Em va semblar necessari plantejar espais dins l'exposició un poc més de fuga, des d'on generar ficcions, altres narratives possibles. Li deim ciència-ficció però no està tan lluny....

Difícilment serà un final feliç una narrativa que no encaixa encara ara dins el que Disney esperaria. Però sí que em va parèixer necessari arribar al final d'aquest recorregut crític de tal manera que no es quedàs en la queixa. Per això, és sanador poder generar ficcions que tenen a veure amb el gènere, generar altres narratives possibles per viure.

Inauguració 18.01.20 a les 12 h

18.01.20 – 03.05.20

